HUS-Yhtymä

Lausunto

08.10.2026

Asia: 4802/00.01.02/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen alueelliseksi hyvinvointisuunnitelmaksi 2027-2030

Väestön ikäryhmäkohtaiset osa-alueet

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Opiskeluhuollon alueellisen yhteistyösuunnitelmaan tavoitteet ja toimenpiteet

-

Työikäisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Ikääntyneisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Väestön monimuotoisuuden osa-alueet

Vammaisten ja pitkäaikaissairaisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Vieraskieliseen väestöön kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

-

Muut mahdolliset väestöryhmät

-

Väestön ikäryhmäkohtaiset osa-alueet

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

HUS-yhtymä katsoo hyvinvointisuunnitelmakokonaisuuden ja sen lasten ja nuorten osion kattavaksi ja tarkoituksenmukaisesti laadituksi valittujen alueellisten painopisteiden näkökulmasta.

Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin edistämiseksi nostetut vanhemmuuden tukeminen sekä mielenterveyspolkujen aktiivinen kehittäminen ovat perusteltuja. Neuvolatoiminnan kyky vastata tarpeisiin on siinä oleellinen. Näemme myös HUSilla vahvan roolin vanhemmuuden tukemisessa. Erikoissairaanhoidossa tuetaan synnyttäneitä, erikoissairaanhoidon palveluihin ohjattuja erityisryhmiä sekä kaikkia lapsipotilaiden perheitä. Kansallinen vauva- ja perhemyönteisyyden asiantuntijayhteistyö, Vauvamatkalla-palvelupolun kehittäminen sekä HUS toimintamalli, jossa tavoitellaan, ettei yksikään lapsi traumatisoidu terveydenhuollon kokemuksista, tähtäävät mainittuun tavoitteeseen vaatien vahvaa yhteistyötä. HUS-yhteistyö on mainittu lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden kehittämisessä, mikä on myönteistä.

Pidämme kannatettavana, että terveiden elintapojen tukemisessa lapsilla kuten muissakin ikäryhmissä, on nostettu tavoitteeksi myös suun terveyden edistäminen. Tätä tavoitellaan perheitä, lapsia ja nuoria kohtaamalla sekä myös ammattilaisten kykyjä vahvistamalla. Näemme myös hyvänä, että raskausdiabeteksen digihoitopolun hyödyntäminen on mainittu keinona tukea sekä lapsen että vanhemman terveyttä, ja pidämme aktiivisen jatkoseurannan vahvistamisen erityisen tärkeänä.

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisen tavoitteissa nostetaan keinoiksi haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja perheiden tarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen. On oleellista ja yhtä aikaa haastavaa tavoittaa tukea eniten tarvitsevat perheet ja nuoret, jotta heille voidaan kohdennetusti tarjota palveluja ja siten vähentää terveys- ja hyvinvointieroja.

Näemme, että hyvinvointialueen rooli lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemisessa ja raskaiden palveluiden tarpeiden ennaltaehkäisyssä korostuu terveyserojen yhä kasvaessa kansallisella tasolla ja sosiaalitukien ja järjestöjen toimintaedellytysten kaventuessa. Näemme, että eräs keskeinen yhteistyössä toteutettava keino on vahvistaa perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon välisiä kattavia ja asiakaslähtöisiä palvelupolkuja sekä edistää toimijoiden ennakoivaa vuoropuhelua ja riittävän varhaista konsultointia.

Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman tavoitteet

Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma on laadittu kattavaksi ja taustoitettu laadukkaasti. Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhuolto on kuvattu ja visualisoitu selkeästi.

Suunnitelman valitut painopisteet, yhteisöllisyyden edistäminen, osallisuuden edistäminen sekä mielen hyvinvoinnin vahvistaminen, nousevat vahvasti lasten ja nuorten hyvinvoinnin tunnistetuista haasteista. Painopisteet kiinnittyvät kohdassa 1.1. kuvattuihin alueen lasten ja nuorten palvelutarpeeseen vaikuttaviin tekijöihin sekä hyvinvointisuunnitelman painopisteisiin. Painopisteet ovat myös vahvasti vuorovaikutteisia muodostaen siten loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan tunne kuulumisesta isompaan yhteisöön ja siellä pienempiin ryhmiin tukee näkemyksemme mukaan opiskelijan hyvinvointia ja terveyttä monin tavoin mielen hyvinvoinnin vahvistamisen lisäksi. Näemme, että yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäminen ovat oppilaitosympäristössä keskeisiä tavoitteita.

Pidämme myönteisenä, että myös huoltajien osallisuuden tukemisen tavoite on nostettu oppilaiden osallisuuden tukemisen rinnalle. Myös ammattilaisten osallisuuden tunne on tärkeä huomioida. Toteutuessaan se tukee ja parantaa ammattilaisten yhteistyötä, vahvistaa oppilaiden luottamuksen

syntymistä ammattilaiseen ja siten mahdollistaa tuen antamisen ja saamisen ajoissa paikallisesti ilman eteenpäin lähettämistä. Suunnitelmassa onkin erinomaisesti nostettu yhteisöllisyyden edistämisessä tavoitteeksi kutsua opiskeluhuollon ammattilaisia aktiivisesti mukaan suunnitteluun ja toimintaan.

Näemme erittäin myönteiseksi, että mielen hyvinvoinnin vahvistamisessa on asetettu tavoitteeksi hoitopolun, porrastuksen ja oikea-aikaisuuden toteutuminen sekä raskaiden palvelujen tarpeen väheneminen. Ajattelemme, että varhainen yhteistyö jokaisella portaalla vähentää tarvetta siirtyä seuraavalle. HUS haluaa alueiden kanssa kehittää varhaista tukea esimerkiksi mahdollistamalla ammattilaiskonsultaatiot työarjen vaatimusten ja potilaiden tarpeiden mukaisesti.

Työikäisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Mielen hyvinvoinnin tukemisessa työikäisten muutostavoitteeksi on asetettu asukkaiden omahoidon vahvistaminen sekä sairauspoissaolojen ennaltaehkäisy ja vähentäminen. Keinoiksi on kirjattu Lunnan omahoitopolut, ohjattu omahoito sekä palveluohjaus. Näemme, että tätä tavoitetta voi edistää myös hyödyntämällä ja yhdessä kehittämällä Terveyskylän sisältöjä ja digihoitopolkuja sekä Terapianavigaattoria.

Työikäisten terveiden elintapojen tukemisessa on kannatettavasti huomioitu myös rahoituksen kannalta tärkeät hyvinvointialueiden Hyte-kertoimen indikaattorit liittyen tyypin 2 diabeteksen riskiin ja alkoholin liikakäyttöön. Hyte-kertoimia tarkastellaan vuosittain Uudenmaan hyte-ryhmässä.

Terveiden elintapojen muutostavoitteeksi on kirjattu perussairauksien hyvän hoitotasapainon edistäminen monipuolista ravitsemusta tukemalla. Keinona on ohjaaminen ravitsemusterapian palveluihin tarpeen mukaisesti. Tässä kiinnitämme huomiota ravitsemusterapiapalveluiden yleiseen niukkuuteen ja siten tarpeeseen vahvistaa kaikkien ammattilaisten ravitsemusneuvonnan osaamista, jolloin ravitsemusterapiapalvelut riittävät niistä eniten hyötyville. Elintapaohjausta on tarkoituksenmukaista edistää myös Uusimaa-tasoisena yhteistyönä. Aihe on tämän vuoden Uusimaa-tasoisen hyte-yhteistyön teema, ja sitä edistetään myös Hyvinvointi-polut hankkeessa.

Työikäisten suun terveyden edistämisessä muutostavoitteeksi on nostettu haavoittuvassa asemassa olevien suunterveyden edistämisen vahvistaminen. Näemme, että tämä kytkeytyy useampaan muuhunkin suunnitelmaan kirjattuun terveyden eriarvoisuuden vähentämisen tavoitteeseen. Esimerkiksi työttömien terveystarkastukset tarjoavat oivan mahdollisuuden tukea suun terveyttä.

Työikäisiin kohdistuvat terveyden eriarvoisuuden vähentämisen tavoitteet kattavat monet ikä- ja riskiryhmät sisältäen selkeät toimenpiteet, joiden toteutumista pystytään seuraamaan ja mittaamaan. Hyviä seurantamittareita olisivat myös palveluiden yhdenvertaisuus, opintoihin kiinnittyneiden osuus, asunnottomuuden kehitys ja työttömien terveystarkastusten toteutumisosuus. Nämä saattavatkin jo olla hyvinvointialueella käytössä suunnitelmaan seurantamittareiksi kirjattujen prosessia kuvaavien muutostavoitteiden lisäksi.

Ikääntyneisiin kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Ikääntyneiden kohdalla mielen hyvinvoinnin vahvistamisen painopisteen muutostavoitteeksi on nostettu yksinäisyyden ennaltaehkäisy ja vähentäminen. Näemme tämän tärkeäksi tavoitteeksi sekä inhimilliseltä kannalta että sairaanhoidon palvelutarpeen riittävyyden näkökulmasta. Erityisesti

yksinäisyyden tunnistamisessa on kullakin toimijalla roolinsa ja sen vähentämisessä tarjoutuu mahdollisuuksia useamman toimijan yhteistyölle esimerkiksi hyvinvointialueella aktiivisesti vahvistetussa kohtaamispaikkatoiminnassa. HUS tunnistaa yhteistyön tärkeäksi erityisesti jatkohoidon ja kotiutumisen suunnittelun yhteydessä. Näitä prosesseja kehitetään järjestämissopimuksen mukaisessa ikääntyneitä koskevassa segmenttityöskentelyssä. Ikääntyneiden mielen hyvinvoinnin vahvistamisen toimenpiteeksi kirjatun Terapianavigaattorin käytön vakiinnuttamisen HUS näkee myönteisenä.

Ikääntyneiden terveiden elintapojen tukemisessa katsomme myönteiseksi erityisesti suun terveyden omahoidon ja ammattilaisten osaamisen vahvistamisen tavoitteet. Tietoisuuden lisääminen suun terveyden ja muun terveyden sekä toimintakyvyn yhteydestä on omiaan parantamaan sairauksien hoitotasapainoa ja ennustetta.

Alkoholin liikakäytön vähentämisen muutostavoitteessa on merkittävää potentiaalia lisätä ikääntyneiden itsensä ja samalla myös omaisten hyvinvointia sekä vähentää sairaanhoidollisia tarpeita.

Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen on hyte-työn tärkeimpiä tavoitteita. Näemme suunnitelmaan kirjatun tukea tarvitsevien ikääntyneiden tunnistamisen ja osallisuuden tukemisen keskeiseksi. Tunnistamme myös monenlaisten liikkumisen esteiden poistamisen olevan tässä merkittävässä osassa. Onnistuminen edellyttää monialaista yhteistyötä ja yhteistyön koordinointia, eikä palveluohjaus yksinään usein riitä.

Turvallisuuden edistämisen tavoitteiksi nostetut kaatumisten ehkäisy ja ikääntyneiden kotona asumisen tukeminen ovat teemoja, joissa kunnat, hyvinvointialue ja erikoissairaanhoito voivat tehdä paljon yhdessä. HUSin näkökulmasta tähän liittyy yhteistyö kotiutumisen polkujen suunnittelussa ja siihen liittyvässä tiedonkulussa sekä tietysti sairaalaympäristössä toteutettu kaatumisten ehkäisy.

Väestön monimuotoisuuden osa-alueet

Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Arvioimme, että työikäisten muutostavoitteeksi kirjattu terveyspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden ja hoidon jatkuvuuden kehittämisen tavoite tukee vahvasti pitkäaikaissairaiden hoitotyytyväisyyttä ja -tuloksia. Samoin vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden varmistaminen palvelujärjestelmässä sisältynee tähän muutostavoitteeseen.

Lasten ja nuorten osalta haavoittuvassa asemassa olevat lapset on huomioitu monin erilaisin koko lapsen elinympäristöön vaikuttavin toimenpitein, osana terveyden tasa-arvon tavoittelua. Esimerkiksi vammaisten lasten tukeminen koulun aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistumisessa on lasten osallisuuden tukemista ja yhtä aikaa vanhempien ja omahoitajien hyvinvoinnin parantamista.

Suunnitelmaan ikääntyneiden osioon kirjatut omaishoitajien tukemiseksi suunnitellut toimenpiteet ovat omiaan tukemaan sekä pitkäaikaissairaiden että vammaisten henkilöiden hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä.

Vieraskieliseen väestöön kohdistuvat hyvinvointivointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Vieraskieliseen väestöön kohdennettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden lisäksi tunnistimme muitakin toimenpiteitä, joilla on erityinen vaikutus tähän väestöryhmään. Esimerkiksi Länsi-Uudellamaalla aktiivisen kehittämisen kohteena oleva omalääkärimalli on omiaan vahvistamaan vieraskielisten luottamusta terveydenhuoltopalveluihin. Haavoittuvassa asemassa olevat lapset on suunnitelmassa huomioitu monin ja kattavin toimenpitein, ja tämä tukee terveyden tasa-arvoa myös vieraskielisten näkökulmasta. Erityisesti perheiden äidit olemme HUSissa tunnistaneet kohderyhmäksi, joiden osallisuutta sekä palveluihin hakeutumista ja sitoutumista tulee vahvistaa koordinoidussa kaikki toimijat kattavassa yhteistyössä.

Mahdolliset muut väestöryhmät

Pidämme erinomaisena, että hyvinvointisuunnitelman laatimisessa on osallistettu laajasti ja monipuolisin menetelmin sekä ammattilaisia että alueen asukkaita eri väestöryhmistä.

Kaikkia ikäryhmiä koskevassa osiossa mainitaan vaikuttavia toimenpiteitä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi. Siinä Uusimaa-tasoinen yhteistyö on näkemyksemme mukaan keskeisessä roolissa, erityisesti koulutuksen ja viestinnän osalta. Uusimaa muodostaa monella tavalla kokonaisuuden, ja siksi Uusimaa-tasoinen yhteistyö mm. HUS järjestämissopimuksen mukaisen Uudenmaan hyte-ryhmän kautta on muutenkin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä tärkeää. Tässä yhteistyössä Länsi-Uudenmaan alue onkin ollut aktiivisesti mukana.

Mickos Anders
HUS-Yhtymä